

TALÁLKOZÁS.

I.

Fuss a feleséged után, Ádám! Most fuss!

A ríjogó hangok felcsaptak s szétcikáztak a levegőben, hogy ragadozó madarakként essenek le reá:

— Fuss, ha tudsz, nem látod? Főgd el, az angyalát!

Ádám kivette a szájából a pipát, leverte az ajtófélfáján s utána-tűnődött az elsuhanó autónak. A kék autóban kékfátyolos, szőke asszony ült; az arca megvillant egy percre, mint a tükör peremén futkosó napsugár.

A segédek mind összeszaladtak s egymás hegyén-hátán tolongva, döfködtek Ádámot otromba szellemeskedésükkel.

— Az istenfáját, ez aztán a nő! Ez kellene, ha volna! No, ki megy utána?

Ádám megfordult, leténfergett a boltba. A hátsó fülkében megtalálta a kabátját, felvette; kalapját fejébe nyomta s a mellék kijáraton át, az udvaron keresztül, elballagott.

Nem fájt neki semmi, mit bánja ő, szégyelni valója sincs, akárki lássa... A durva kötekedés, ostoba tenyerek kaján csapkodása elhangzott mögötte, ott hagyta, elhullatta, nem vitt magával belőlük semmit, csak aki volt, önmagát és ez is elég teher, ha senkisésem segít...

Igen, ostobaság mindig zakatolni belülről: segítetek és mi szükség is van reá, most — most már, hogy minden olyan szépen rendbejött megint.

Az utcán az első tavaszi napok furcsa, fagyos édessége borzongatta a szíveket s verte a dermedt házakat, mint süket hangszereket, hogy megmozduljanak, sóvár, didergő énekek harmóniatlan lüktetésében zendüljenek életre s felejtsék el téli titkaikat. Olyan lelkes és új volt újra minden: üres lap volt az élet, mint minden tavasszal, üres lap, bomlott írások értelemmé bontakozása számára, harsány ígélet és hívó, szilaj kezdés.

Ádám lassan lekerítette magáról a felöltőjét s félvállra dobta. Mennyi ember nyüzsög itt az utcán s asszonyi lábakra tapadó tekintetek csúszkálnak mindenütt a föld felett; — milyen biztos dolog az élet, hogy áradását nem akasztja meg ez a sok lefelé fonódó tekintet, emberek léptét összekuszáló, rendbontó sövény...

— Istenem — suttogta ok nélkül s lesütötte a szemét egy percre. Isten... mit tudott ő az Istenről? Nem is érdekelte, megtette, amit

az élet tőle kért s azon túl mi lehet még? Kis gondjai közé feneklett élete rázós, apró, megtört szekér volt, nem lehetett azzal elérni a csillagokat és ki tehet róla, ha kevés az erő s az ember testében nem mozdul meg egy veszekedett parány sem, ha ilyen szavakat súgnak feléje : szent — hős — emberiség jótevője — cél — örökkévalóság ! Az Ádám szíve így suttogott : jó ebéd — kis pénz — takarékbetét — parancsoljon, uram — prima dolog, kérem, ezt az árút nem tetszik tudni méltányolni, kérem ; «kérem !» ez a szó oly finom, végtelen változású gyönyörűség, ebben benne lehet minden, amit ezen a pályán az ember, fel egészen a főnökgig, elérhet ! És kis üzlet, végül, álmok távolában, teljesült vágyak boldog lakomáján a legdúsabb fogás : egy üzlet, portálos, finom körüti üzlet, ahol az inas hajlongva köszön : alászolgája, főnök úr ! — s a vevőnek, ha a cégtulajdonost keresi, szerényen, de méltósággal lehet felelni : Én vagyok, uram.

Elmosolyodott. Mezítlábas gyerkőc táncolt előtte, kísérté már percek óta.

— Mit akarsz, fiam?

— Kéét naapja neem ettem ! — kornyíkált a kölyök s sunyi szemével szaporán pislogott Ádámra. Kis pénzdarabot nyomott a markába s fejcsóválva ment tovább. Saját mezítlábas, sanyarú gyermekora ötlött eszébe, csak úgy mellékesen s a jelen intenzívebb, biztató képe derítette : volt, mi volt, küzdelem, munka, szegénység, vége van, a mai nappal vége van örökre. Szerény kis ügynökösödő, futkosó életére pontot tehet — mától kezdve a maga ura, üzlettulajdonos, akinek nem parancsol senki.

És mert úgy érezte, hogy oka van örülni, ujjongani, a kabátját hirtelen megint magára kanyarította, mert átfázott s megrázta a fejét töprengve : milyen kiszámíthatatlan zűrzavar az ember ! Nem örült ; inkább bágyadt üresség tátongott a szívében s a szemében bús homályossággá vakult a nyirkos tavasz kérkedő magakelletése . . .

Otthon, a Kertész-utcai kis egyemeletes házban, a lakása előtt megállt s zsebében a kulcs után motoszkált. Az ajtón a megsárgult névjegyet nézegette s elmosolyodott. Ide réztábla kerül a majd, keskeny, előkelő réztábla, a vicéné fogja kifényesíteni minden héten egyszer.

— Majd minden egészen másképp lesz — motyogta s zavartan körülnézett. Igazán, nem az asszony hangja volt-e, aki ezt mondta? Furcsa mondás, tőle ragadt rá, pedig akkoriban sokszor bántotta őt, nem egyszer felelni is szeretett volna reá, komolyan, illően, de soha sem találta meg a kellő szavakat s így elmaradt . . .

Belépett a lakásba. A téglás kis konyha egészen sötét volt már, felcsavarta a villanyt. Furcsa, igazán, de nincs itt. És nincs itt senki. A szobából lépteket hallott, mindig így borzongott, ahányszor hazajött ; mintha papucsos öreg lábak csoszognának a padlón s fáradt, vén-asszony képében elébejönne a csend, hogy megkérdezze : «Mi járatban vagy?»

— Csak úgy... hazajöttem — mormogta halkán, mint mindig és bement. Leült.

Az asszony... Ó, hát csak nem töri effélén a fejét! Világ csúfja lenne, ha tenné. Ha elment, hát elment, Isten áldja, két éve már annak, s ha elment, jól tette. Hiányzott, hiányzik... de neki ezer a baja, ki ér rá folyton futni eltűnt, soha meg nem kerülő dolgok után? Úgy-e...

Most, hogy rágondolt, úgy tetszett neki az egész, mint egy álom... Mikor megkérte, a kis halvány, szőke leány ott állt az ablak mellett, a főnökek ebédlőjében, kezével csipkés köténye szelét tépegette s csendes nézéssel tűrte asszonyának, a főnöknének, pattogó beszédét. Fennhéjázó, gőgös egy asszony, minden szava úgy kopog, mint az ártalmas jégeső s tekintély dolgában közeli rokonságot tart a tízparancsolattal:

— Örülhet, fiam, hogy ilyen szerencséje akadt. Szegény leány bizony ne válogasson, köszönje meg, ha viszik. Maga, fiam, nem szép s ha vesszük, nem is fiatal már. Ádám kap minden ujjára tízet, különbet, mint maga.

Éva komolyan, szerényen azt felelte: Igenis — s az arcán nem látzott meg semmi, sem jó, sem rossz. Ilyen maradt mindig, azután is. Hogy történt, mint történt, csak az Isten tudja.

Néha — azóta is találkoztak, utcán, futólag; itt lakott a közelben, két házzal odább. Beszélgettek is, igen; mit: harag? nem volt haragos lelkük, egyiknek sem. Hívta, keresse fel, nézze meg, olyan szép nála minden s annyit tudna mesélni önmagáról...

Azelőtt nem tudott.

Igen, a férfi nem törhet össze egy asszony miatt, de mégis árva, ha nincs senkije... Vannak, biztosan vannak, akik ezen sírnának néha... És vannak, akik nem engedték volna el soha, semmiért, semmi hatalommal... Az egyetemi tanár nős ember, családjá van, felnőtt leánya, fia, botrányt is lehetett volna csapni, ha akarja... Úgy, de mit ért volna vele és mire ez a nagy feszülés, vágy, kiabálás bele az éjtszakába: hisz jöttek utána mások, más férfiak és mindegy lett volna már úgys, vagy amúgy...

Úgy zsi bongott a feje, úgy szállt benne le és föl az élet riadó verése... Ó, ma vágyott utána nagyon, keservesen. A keze reszketett és kiszáradt torkában érezte a szíve dadogó panaszát, hogy nem ér az egész semmit. Ime, elérte célját, élete munkájának gyümölcsét megtermette; amit annyiszor terveztek együtt, hánytak, vetettek, szőttek téli estéken, nyári délutánon, ime elérte, üzletet nyitott, úr lett belőle. És ezt ne mondhassa meg neki? Mit ér akkor az egész és mire kellett, ha nem ülhet szembe a kis asztalnál a hallgató asszonnyal s okos kék szeme sugarában emberré egyenesedve, nem dicsekedheti el diadalát?

És mit ér az ember, a társtalanság útvesztő sivatagában, kidobva életre, halálra, céljai elhullnak, vágyai elfakulnak s világgá bomlanak ártó, mérges hulladékul a ragadozók számára, akikben több az élet,

mint száz megtépett embermadárban s hullák, mocsarak és akasztófák fölött még élni és csak élni tudnak, rendületlenül . . .

Ádám felállt, magára kapta a felöltőjét és kiment. Az ajtó előtt már várta az este a sokszavú, édeslehelletű, bűbájos tavaszi este s kergette maga előtt, mint egy megrészegített, megbabonázott állatot.

II.

Az asszony lakásának az ajtója félig nyitva állt, még kilincsbe sem volt téve. Ezt akkor vette Ádám észre, mikor csengetni akart. Megtorpant, kicsit tündődött a meglepő dolgon, amiben semmi meglepő sem volt, csak az ő megcsontosodott fantáziája hökkent vissza minden olyantól, ami nem feküdt egészen a rend sínein, hanem kissé keresztben és úgy, ahogy nem gondolt reá. Bement. A tágas előszobában pár ruhadarab függött a fogason, de a feldobott köpenyek különös, otthonos lehellete meleget árasztott s a jövevény már ismerősebben tekinthetett körül. Az előszobából három ajtó is kínálkozott, a középsőt választotta. Kopogott. Semmi.

Ádám benyitott és meglepetve állt meg. Nagy csillár égett közepén, csak úgy magának s a selymeknek, képeknek és formás haszontalanságoknak olyan tömege hancúrozott az aranyos fényben, ami Ádám előtt így hirtelen a józan észről teljesen elrugaskodott zűr-zavarnak látszott s a rakoncátlan holmik hencegő lármája elkábította.

— Jó estét! — mondta önkénytelenül s most komolyan megijedt. A csend fojtó volt, a tárgyak néma zenebonájában védtelenül állt és nem jött segítségére senki. Mit csináljon? Tisztán érezte, hogy lehelnek a zúgok, hogy integetnek a székek; áradt az élettelen élet felriadt folyama, mint mikor felébrednek a tárgyak, mert örök uruk és gátlásuk: az ember, nincs sehol . . .

Úgy látszik, rosszkor jött. Szégyelte magát, izgett, mozgott, de valamit tenni kell mégis: félszegen megkopogtatta a jobboldali ajtót.

A kopogtatás elhangzott s feleletet mintha nem is várt volna. Benyitott ide is: ott benn is égett a lámpa, de az üres, nagy terem csodálkozva ásitott feléje. Visszahúzódott; most balfelé próbálkozott, ott azonban sötét volt; a beszűrődő fényben s a megrezzenő csipkefüggönyök illatából inkább érezte, mint tudta, hogy hálószoba. Behúzta az ajtót, visszasétált előbbi helyére s kis tétovázás után leült.

Éva nincs itthon. Úgy látszik, elment s a lakást nyitvahagyta maga után. De senki? . . . Várnia kell, mindenesetre.

Töprengve nézett szét a dúlt szobában: sálak, kefék, dobozok szertesztét. Rendetlenség, nemtörődömség s az élet hanyavetisége mindenben. Úgy látszik, nem kell vigyázni, olyan nagy bizonyosság, vagy olyan dús értéktelenség itt az élet.

A tükör alatt, kis aranyozott asztalon üvegek álltak. Pár likőrös üveg, félig telve, vagy addig sem és poharak. Kettő.

Unalmas volt így lesben ülni, ki tudja meddig s valahogy minden olyan más, mint máskor — új rezgések rezzentették meg, áttörték a bámész egyformaság zsilipjeit s zuhogott szívébe a vér, az idegen vér, amelyről eddig semmit sem tudott . . . Töltött magának ; ivott. Aztán újra töltött s kiitta azt is. Úgy érezte magát, mint az induló vonat : furcsa, egyre erősödő dübörgés lett fülében a csend, míg káprázó szeme rohanó tájak után kapkodott s percről-percre új változattal kábította lihegő géppé tompított fejét a mánor.

Az igazság az, hogy Ádám nem szokta meg az italt. És küzdelmében az ártó szellemekkel, akik most körülfogták s öltögették rá gyilkos nyelvüket, alul kellett, hogy maradjon, szegény.

A zöld chartreuse tüzes szemű, mérges szájú kis ördöge volt a legszemtelenebb, ez tolakodott hozzá legelőször s ráncigálta csúf kötekedéssel :

— Ostoba — sziszegett — ostoba, mit töröd a fejed? Beletörik a sok kérdésbe, amik nem visznek sem hátra, sem előre. Mit tudsz te? Tudsz valamit? A férfi nevetséges, ha a szavak szolgája. Tenni kell, barátom, tenni !

— Férfi, férfi — dadogta ő és újra töltött — én nem vagyok férfi, ember vagyok s a társamat keresem.

— Haha — nevetett a sárgahajú ördög s megcibálta a fülét. Ő volt az, a léha Curaçao. — Ember ! Társ ! Az embernek nincs társa. S az ember sohasem Ember, csak férfi, vagy nő. *Ember*ek legfennebb a lombikban születhetnének, a tudomány főzőüstjében, ha lehetne — a természet nem termel ilyesmiket.

— Nincs senkim — sóhajtotta Ádám s ráhajtotta fejét a pohárra. — Ő anyám volt nekem, leányom, húgom és párom.

A zárt ablakok mintha megkondultak volna, a zárt ablakok — felcsapott ott kinn a zajló élet tengere s a felszakadó táblákon át hőmpölygött feléje, beborította a szépért, a mozgásért, a munkáért, a célért való eltemetett fájdalom . . .

Ó, hogy megértette most Évát, először életében, mert először volt részeg. Most megértette, hogy ez az asszony nem bűvös varázs pokoli terméke : ez ott élt mellette és az volt, aki most, és most is csak az, aki akkor volt . . . És eszébe jutott, hogy ő sem volt mindig ilyen, ilyen szegény, kétrétű, megtaposott lélek. Eljövendő nagy, életes dolgok bátor indulója, hívő, szent ifjúság volt ő is valamikor, ő, megkoppasztotta a sors és átcammogott rajta a hétköznapok döcögős szekere százszor, ezerszer, s hulltak reá a gondok, a gond-szemetek . . .

— Igyál — kínálkozott a cherry-brandý s búján csillogó vérhajnalos testével beleült az ölébe. Ádám megremegett : most előtte káprázott Éva, a szívéről szakadt csodálatos asszonyvirág s kitárult feléje tikkadt ajkának, szikkadt karú vágyának örök életre tágulásával.

A manók nekiestek, késő volt már minden jószándék, megbánás, egyéb — hátukra vették s röpítették hahotázva, világ csúfjára . . .

Cserepes ajkán a csók kívánsága égett s kikoplalt testében fel-
alá ügetett a megvadult vágy . . . A két esztendő s özvegység sivatagá-
ban felébredt az ő s férfiállat s lihegve szimatolt, asszonyi test után
vicsorgott, akinek itt fült az illata és megőrijtette felgyúlt józanságát.

Megvárni, megvárni itt, ha jön, élje állni és magának követelni
a mult, az igazság, vagy a bosszú jogán, mindegy — sutba az érzelgős-
séggel : megfizeti, ha kell . . . Megfizeti, most már van miből, lesz mi-
ből s ha mindenkié, épen csak az övé ne legyen? Miért?

Lihegve rántotta le a nyakáról az elázott gallért ; a hálószoba
ajtójához tántorgott, belökte . . . Valahogy megtalálta a villanykap-
csolót, felcsavarta s az ágy felé tapogatózott . . .

A szeméhez kapott.

— Mi . . . mit . . . csinálsz itt? — dadogta eszeveszetten s meg-
fogózott maroknyi öntudatába, hogy el ne essék.

Az asszony ott feküdt az ágyon, meztelenül, elkékült arcából ret-
tenetes szemek düledtek a semmiség felé. A nyakán durva kendő, rá-
szorítva keményen, mintha csak azért volna ott, hogy elválassza egy-
mástól a szörnyű arc és a meggyalázott szép test végzetes összetar-
tozását . . .

III.

Az ágy felett kis gyöngyházfeszület függött, megbékélt, szelid
Krisztussal. Ádám óréa függesztette bénult tekintetét. Aztán egy szé-
ket húzott az ágy mellé s leült. Öntudatlan, reszkető mozdulattal meg-
fogta a ledobott takarót s ráborította a meztelen testre. Aztán tenye-
rébe hajtotta a fejét s így maradt, mozdulatlanul.

— Ne félj, szívem — suttogta — csak légy egészen nyugodt, itt
vagyok melletted.

És virrasztottak egymás mellett, a végzetes találkozás kísérteties
partján, végtelen órák néma árnyékában. Olyan egyformák voltak
most, ketten, hogy alig lehetett volna megmondani, melyik az élő,
melyik a halott.

A lezárt ablaktáblák résein pedig lassan becsurgott a szürke reg-
gel s megritkította az éjjeli lámpa sűrű fényességét. A csend szétfoszlott ;
csilingelés, jövés-menés zaja tört bele innen is, onnan is s az elrohanó
járművek csörömpölése meg-megrázta a csillár törékeny gyöngyeit.

Valaki bejött a nyitott előszobán át s megállt előttük — aztán
borzalmasat sikoltott s kiszaladt. Emberek jöttek, többen ; valaki
megfogta Ádámot, felemelte. Egy másik levonta az ágyról a ta-
karót . . .

Körülvették ; egy egyenruhás férfi megmarkolta a vállát, meg-
rázta — a hangja a fejébe vágott, de hogy mit mondott, azt hiába pró-
bálta megérteni. Felvetette a szemét s ránézett. Körülötte már undo-
rító folyamként hömpölygött a reggeli világosság szürke iszapja, bele-
folyt torkába, fülébe, orrába : megcsúszott rajta : egyszerre felémelye-

dett benne minden, a sok förtelmes ital, a tegnap este, aljas, veszett este, a sok meg nem emésztett szörnyűség és a halál — végigvágta magát a földön s verejtékezve rángatta, dobta ki magából mind, mind ezt, hogy ne maradjon belőle semmi ; aztán elterült eszméletlenül.

Nagy Bertha.

TAVASZ BOSZORKÁNYAI.

*Ti bűvös, bűnös tavaszi napok,
vágybujtatók, méregkeverők !
Ti tündérlány-arcú boszorkányerők:
itt vagytok újra, hogy kínozzatok !*

*Vágy s mámorított töltötök a szív
ócska, pókhálós cserépkorsajába
s anjorának álmodja magát, kába
reménykedéssel szomorú szívünk !*

*Szomorú szívünk, hitellen hitünk,
nem élt életünk lobog fel mostan,
fekete fájdalomunk rözsehalomban,
tavasz piros tüze égesse, temesse !*

*Most gyúl föl a vágy véresre, veresre,
most lobban a láng, most szökken a szikra,
most lendül a lélek, égre hajítva,
Tavasz keze dobja, Tavasz keze fogja !*

*Játéka vagyunk a labdaverőknek,
tündérlányarcú boszorkányerőknek,
bűvített keverő, nevető nőknek:
a bűnös, bűvös tavaszi napoknak !*

Agyagfalvi Hegyi István.